

IMAK-imut ilaasortaq: Illersorneqarluarpugut akissaatigulli naammanngillat

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen Sulisartut Højskolianni, Qaqortumiittumi, ilinniartitsisuni ataqatigiissaarisuuvoq. Taassuma isumaqatigiissutissatut maanna suliarineqartoq utaqqikatalerpaa.

Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiata IMAK-ip, aamma Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfiup, ASA-p, sulinermit atukkat pil-lugit isumaqatigiissutaa atuuttoq ukiup affaata ma-tuma siornatigut qaangiuppoq.

Maannamulli nutaamik sulit isumaqatigiittoqanngi-laq. Taamaattumik isumaqatigiissut ullussaminik qaangiinikoq maanna sulit atuukkallarpog. Isumaqa-tigiissummik nutaamik sulit atuuttoqalinnginnera, Arnajarak' Sandgreen-Jørgensenip, Sulisartut Høj-skolianni, Qaqortumiittumi, ilinniartitsisuni ataqati-giissaarisuusup kipiluttunartutut isigaa. Taassumami sulinermini isumaqatigiissut atugaa aamma nutar-terneqartussaq utaqqisaaginnarpog.

- Ilinniartitsisuulluni kinguaattoortut malinnaaffiga-lugit kipiluttunartarput. Utaqqikatannarsisarpog, maannakkut soorlu ukiup affarujussua ingerlareer-pog, Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen oqarpog.

Taanna ilinniartitsisutut 2012-imi naammassivoq. Qaqortumi Tasersuup atuarfiani 2012-imit 2017-imit sulivoq. 2017-imit Nuummi Atuarfik Samuel Kleinschmidtmi, tassa ASK-imi ukiuni marlunni sule-reerluni 2019-imi Qaqortumut uterluni Sulisartut Højskolianni sulilerpog.

IMAK nersualaaraa

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen IMAK-imut 2012-imit ilaasortaavoq. Tamannalu iluarisimaarpaa.

- IMAK ilinniartitsisunut toqqissisimatitsisuuvoq. Ilinniartitsisutut ilinniarsimasut suliffigisinnaasaat, meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni suliffiit ta-mangajaasa isumaqatigiissuteqarfiginikuuai. Imatut

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen. Assi: Nammineq pigisaq. paasillugu meeqqat atuarfianiinnaanngitsoq.

Kattuffimmi IMAK-imi issiasut illersorluarpaatigut, sukataarlutik pitsaasumik atugassaqartitserusunne-rat malunnartarpog. Saqqumisuugamik saaffigiumi-narlutik, taanna oqarpog.

Akissaatit sulianut naapertuutinngitsut

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen IMAK-ip ASA-llu isumaqatigiissutigisarsimasaat arlallit atorlugit maanna sulisimalereerpog. Isumaqatigiissummilu maanna atuuttumi tunngaviusumik akissaatit ullu-tsinni ilinniartitsisut suliaannut naapertuukkunnaar-

simasut, taanna naliliivoq.

- Isumaqarpunga uanga naapertuukkunnaarnikuusut. Pisiassat, ineqarnek suut tamarmik akitsoralut-tuinnartut suliassat annertusiartuinnartut, soorlu isumaginninnerup tungaatigut, ilinniartitsisut tunngaviusimik akissarsiaa funktionimik allamik akisus saaffilernani akissarsiakitsuarsuupput, Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen oqarpoq. Nangipporlu:

- Suna tamaat akilereerlugu qaammammut ilungersortarput. Taava ilinniartitsisut funktioneqarniarsarisarput akissarsiatik naapertuutsinniarsaralugit ullutsinnut. Ilinniartitsisorpassuit aamma takusarpagut saniatigut suliffeqaannaavittariaqartut, aali suliffiat oqimaareertigisoq. Tassuunatigut takutiinnartarpaa akissarsiagut naammanngitsut, taanna oqarpoq.

Isumaqatigiissutissamut kissaatit

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensenip oqarnera naapertorlugu meeqqat atuarfianni oqaluttariarsorluni inaarutaasumik misilitsinnerni nalileeqaataasartut, tassa censorit, taama suliaqarnerminni, immikkut tapeqarnek ajorput. Tamannalu isumaqatigiissutaa-lersussami iluarsineqassasoq kissaatigaa.

- Meeqqat atuarfianni oqaluttariarsorluni misilitsinnermi censoriuniaraanni immikkut aningaasarsissutaaneq ajorpoq. Tiimissaali sinnerpata qaangiut-toortutut aatsaat nalunaarsorneqartarput. Tamanna isumaqatigiissummi maanna atuuttumi pitsaangequtitut isigaara, Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen oqarpoq.

Sulisartut Højskolianni ilinniartitsisup tunngaviusumik akissarsiat malunnaatilimmik akitsornissaat aamma neriuutigaa. Taamaalilluni ilinniartitsisutut sulinissaq kajuminnarnerulissasoq taanna isumaqarpoq. Taakkuinnaalli akisunerulernissaat neriuutiginnilaa.

- Kissaatigaara tunngaviusumik akissarsiat qaffassasut, taavalu aamma funktioninut tapit ukiorpassuarni qaffannikuunngitsut qaffassasut. Funktioninimi suliassat allanngornikuupput inuiaqatigiinni pissutsit allanngornikuungaarmata. Funktionit ilai ilinniartitsisunit apeqquserneqartalernikuupput. "Tigusari-aqarnerpakka? Imminut artukkiinnassuunga?" Soorlu taamatut. Akia annikingaarmat. "Imminut pilliutingerujussuassanerpunga? Immaqaluunniit naamik." Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen naggasii-voq.

IMAK-medlem: Vi bliver godt beskyttet, men lønnen er ikke tilstrækkelig

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen er koordinator for lærerne på Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq. Hun er ved at miste tålmodigheden med den nye aftale, der stadig er under udarbejdelse.

Lærernes fagforening IMAK og Departementet for Finanser og Personalestyrelsen (ASA) havde en aftale om arbejdsvilkår, som udløb for et halvt år siden. Der er endnu ikke indgået en ny aftale, og derfor gælder den udløbne aftale midlertidigt stadig. Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen, som er afdelingsleder for lærerne på Sulisartut Højskoliat i Qaqortoq, ser det som frustrerende, at der endnu ikke er kommet en ny aftale. Hun arbejder stadig under den gamle aftale, som hun venter på bliver opdateret.

- Som lærer er det frustrerende at være vidne til forsinkelserne. Man bliver utålmodig – nu er der jo allerede gået et halvt, siger Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen.

Hun blev færdiguddannet som lærer i 2012 og arbejdede på Tasersuup Atuarfia i Qaqortoq fra 2012 til 2017. Fra 2017 arbejdede hun to år på Atuarfik Samuel Kleinschmidt (ASK) i Nuuk, og i 2019 vendte hun tilbage til Qaqortoq og begyndte på Sulisartut Højskoliat.

Roser IMAK

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen har været medlem af IMAK siden 2012, og det er hun glad for.

- IMAK skaber tryghed for lærerne. De har aftaler for næsten alle jobområder, som lærere med uddannelse kan arbejde indenfor – både med børn og unge. Det betyder, at det ikke kun handler om folkeskolen. Man kan mærke, at dem der sidder i IMAK kæmper for os og ønsker gode vilkår for os. De er synlige og nemme at kontakte, siger hun.

Lønnen matcher ikke opgaverne

Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen har arbejdet under flere af de aftaler, som IMAK og ASA har indgået. Hun mener, at den nuværende grundløn ikke matcher de opgaver, lærerne har i dag.

- Jeg synes, den ikke længere er passende. Alt bliver dyrere – varer, bolig – og opgaverne bliver flere, fx på det sociale område. Hvis ikke lærerne påtog sig særlige funktioner, vil deres løn være meget lav, siger hun og fortsætter:

- Når alt er betalt, kæmper man for at få måneden til at hænge sammen. Lærerne prøver at påtage sig forskellige funktioner for at få lønnen til at slå til i forhold til dagens krav men det er svært. Vi ser også, at mange lærere må påtage sig ekstra arbejde ved siden af, selvom deres hovedjob allerede er

meget krævende. Det viser bare, at lønnen ikke er nok, siger hun.

Ønsker til den kommende aftale

Ifølge Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen får censorer ved de mundtlige afgangsprøver i folkeskolen ikke tillæg for deres arbejde. Hun ønsker, at det bliver ændret i den kommende aftale.

- Hvis man skal være censor ved de mundtlige prøver i folkeskolen, får man ikke ekstra betaling. Kun hvis man overstiger sine timer, bliver det registreret som overtid. Det ser jeg som en svaghed i den nuværende aftale, siger hun.

Hun håber også, at grundlønnen for lærere på Sulisartut Højskole bliver hævet mærkbart. Det vil gøre lærerjobbet mere attraktivt, mener hun – men hun håber ikke, det bliver ved det.

- Jeg ønsker, at grundlønnen bliver hævet, og at funktionstillæg, som ikke er blevet justeret i mange år, også bliver hævet. De opgaver der ligger i funktionerne har nemlig ændret sig, fordi samfundet har ændret sig. Lærerne er begyndt at sætte spørgsmålstegn ved nogle funktioner: "Skal jeg virkelig tage den? Bliver det bare for meget for mig." Spørgsmål i den retning, fordi aflønningen er så lav. "Skal jeg virkelig ofre mig så meget? Eller nej," slutter Arnajarak' Sandgreen-Jørgensen.

IMAK-ip suliniuteqareerneratigut allannguisoqalerpoq

Soraarnerussutisiassanut pinngitsoorani katersisussaataaneq, tjenestemandit tunoqqutaarlugit inatsisip nassuiarnerata allanngortinneqarpoq.

IMAK-ip allaffia. Assi: IMAK.

IMAK-ip soraarnerussutisiassanut pinngitsoorani katersisussaataanermtut atatillugu sulinera.

Siusinnerusuklut ILINNIARTITSISOQ aqqutigalugu tjenestemandit soraarnerussutisiassanut pinngitsoorani katersisussaataanermtut peqataasussaannginnerat tunoqqutaarinikkut allanngortinneqarnera pillugu allaaserisaqarnikuuvugut.

Tamannalu allanngui neq tjenestemandioreersut ilaannut kinguneqapiluppoq. Tassami tjenestemandmandit atorfilit ilaasa IMAK-imit isumaqatiginninniunneqarnikkut aningaasarsiat angusaat maanaannaq soraarnerussutisiassanik pinngitsoorani katersisussaataanermtut ilanngunneqarnerata aningaasat atugassatut tigummiaat ilanngarneqar-

put.

IMAK-ip siulittaasua Elna Heilmann qulaani ajornartorsiut pillugu arlaleriarluni ataatsimeeqateqartarnikuuvoq IMAK-illu allaffeqarfianiit aamma Naalakkersuisoqarfimmut arlaleriarluta saaffiginnissuteqarnikuulluta.

Kiisami 2025 ukiaagaa allannguissamut atatillugu tusarniaasoqarpoq, IMAK-imiit suliniuteqarnitta tusarneqarnera nuannaarutigeqaarput allannguisoqarnissaanummi suliaq ingerlalerpoq.

Naalakkersuisut inatsimmik soraarnerussutisiassanik pinngitsoorani katersisussaataanermtut allannguiarnerminnut atatillugu tusarniaanerminni ima allapput:

”Tjenestemandinut immikkut tapit akissarsiallu immikkoortorisinnaasaat allat, assersuutigalugit sulinerunermi akissarsiat, piareersimasuunermut tapit il.il., tjenestemandit soraarnerussutisiaasa naatsorsorneranni ilaanngillat, taamaammallu soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataitaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat malillugu ileqqaartussaataitanermik naatsorsuinermi ilanngunneqassallutik.

Inatsisitigut inissisimaneq taanna naleqquttuusutut Naalakkersuisut isiginngilaat, taamaammallu imatut allannguisoqarnissaa siunnersuutigalugu, tjeneste-

mandip tjenestemanditut atorfeqarnerminut atatil-lugu akissarsiai tamarmik pineqartup ileqqaartus-saataitaneramik naatsorsuinermi ilanngunneqassan-ngitsut. Tjenestemandi tjenestemanditut sulinermi ilaanngitsunik allanik isertitaqarpat, isertitat taakku sulil ilanngunneqartussaassapput. Assersuutigalugu tassaasinnaapput siunnersuinermit imaluunniit tunisassiorfinnut tunisinermit isertitat.”

IMAK ukiakkut 2023-mili suliamik ingerlatsivoq arla-leriarlitalu Aningaasaqarnermut Naalakkersuiso-qarfimmut saaffinnillutalu politikernik attuumas-suteqarsinnaasunik oqaloqatiginnittarsimavugut.

Ændringer på vej efter IMAK's indsats

Obligatoriske pensionsindbetalinger - Fortolkning af lov ændret bag om ryggen på tjenestemændene.

IMAK's indsats omkring Obligatoriske pensionsindbetalinger.

Vi har skrevet før i ILINNIARTITSISOQ at, den obligatoriske pensionsordning som ikke er gældende for tjenestemænd, er blevet ændret bag om ryggen på tjenestemændene.

Denne ændring har haft negative følger for visse tjenestemænd. Det gælder for de tjenestemandsansatte under IMAK's forhandlingsområde, som pludselig er blevet inkluderet i ordningen med den obligatoriske pensionsopsparing, med et mindre månedligt rådighedsbeløb til følge.

IMAK's forkvinde, Elna Heilmann, har afholdt møde med politikere om den nævnte problematik, og fra IMAK's sekretariat har vi gentagne gange rettet henvendelse til Departementet.

Endelig blev der i efteråret 2025 igangsat en høring om ændringer, og vi i IMAK er glade for, at vores indsats er blevet hørt, og at der nu er ændringer på vej.

Naalakkersuisut har i forbindelse med høringen om ændringer i den obligatoriske pensionsordning ud-

talt følgende:

”Tjenestemænds særlige tillæg og eventuelle andre løndele, som fx vederlag for merarbejde, vagt-tillæg m.v., indgår ikke ved beregning af tjenestemændenes tjenestemandspensioner og skal derfor medregnes ved beregning af opsparingsforpligtelsen efter Inatsisartutlov om obligatorisk pensionsordning.

Naalakkersuisut anser ikke denne retsstilling for hensigtsmæssig og foreslår den derfor ændret således, at hele den løn, som en tjenestemand modtager som led i sin ansættelse som tjenestemand, undtages fra beregning af den pågældendes opsparingsforpligtelse. Modtager en tjenestemand andre indkomster, som ikke vedrører tjenestemandsarbejdet, vil disse indtægter fortsat skulle medregnes. Der kan f.eks. være tale om indtægter, der stammer fra konsulentvirksomhed eller fra indhandling.”

IMAK har arbejdet med sagen siden efteråret 2023 og har i den forbindelse rettet flere henvendelser til Departementet for Finanser samt drøftet emnet med relevante politikere.

IMAK-ip siulittaasua: Ilinniartitsisut pasillerneqarnerat akuerinngilara

Meeqqat pillugit oqaaseqartartup ilinniartitsisut imersimatillutik sulinngittarnerat pasilliutigaa. Tamanna Elna Thomsen Heilmannip akuersaanngilluinnarpaa. - Eqqunngitsut tunngavissaqanngitsullu IMAK-ip tusakatappai, siulittaasoq oqarpoq.

IMAK-ip siulittaasua, Elna Thomsen Heilmann. Assi: IMAK.

Peqqissutsimut inunnullu Innarluutilinnut Naalakkersuisup, Anna Wangenheimip, aamma Meeqqanut, Inuussuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisup, Naalakkersuisup, Mads Pedersenip, Naalakkersuisut imigassaq aalakoornartortalik pillugu politikksamut inassuteqaataat oktobarip aappaanni tamanut saqqummiuppaat.

Siunnersuutip saqqummiunneqareernerata kingorna inassuteqaatit tamani tamaani oqallisaqaat. Ilaatigut inoqatinut attaveqaatini tusagassiorfillu aqquutigalugit. Oqallinnernut Meeqqat pillugit oqaaseqartartoq, Stina Sværd, akuuvoq. Taassuma ilaatigut Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffianni, IMAK-imi, ilaasortarpassuit pillugit Qanoruumut oktobarip arfineq-aappaani ilaatigut ima oqarpoq.

- Nunaqqatigut imigassaq ajornartorsiutigalugu aamma suliaartunngitsoortarput. Meerarpassuit meeqqerivinni atuarfinni peroriartorput, inersimasut, naak maligassiuisussaallutik aamma toqqissisimasumik ineriartornissaq pisussaagaluartoq, sumiginnaaneq naloginnaavallaarpoq ajorluartumik nunatsinni, Stina Sværd oqarpoq.

IMAK: Naak uppernarsaatit?

IMAK-ip siulittaasuata, Elna Thomsen Heilmannip, meeqqat pillugit oqaaseqartartup taama pasillineera akuersaarnagulu akerlilerpaa. Pasilliutinullu uppernarsaatinik meeqqat illersuisuat MIO-luunniit peqassappat takorusuppoq. Uppernarsaatissaqaranimi taama uparuaaneq tunngavissaqanngitsuusoq IMAK-ip siulittaasua isumaqarpoq.

- IMAK-imit paaserusupparput Meeqqat illersuisua-
ta oqaatigisaa: “ilinniartitsisut imersimatillutik sul-
i-artunngitsoortartut” suminngaanniik aallaaveqar-
nersoq? Siulittaasoq aperaaq nangipporlu:

- Naalakkersuisut saqqummiussaanniittut inassute-
qatit ilisimatusarnikkut takussutissartalimmik aal-
laaveqarput. Taamaattumik IMAK-imit paaserusup-
parput, ullumikkut nunatsinni takussutissartalimmik
kisitsisinik aallaaveqartumik ersittoqarnersoq ilinni-
artitsisut imersimatillutik sulinngitsoortarnerannik
ersersitsisumik, Elna Thomsen Heilmann oqarpoq.

Siulittaasoq: Eqqunngitsut tusakatappagut

Ilinniartitsisut meeqqallu atuarfiat meeqqanut ullu-
innarni nalitoqalutillu initoqaat. Meeqqammi akun-
nerpassuarni ullorpassuarnilu atuarfimmi ilinniarti-
tsisunit atuartinneqartarput. Siunissamut atorlua-
gassaminnik tassani pissarsisarnerat qularnangi-
laq. Meeqqalli atuarfiat ilinniartitsisullu aatsaat

eqqunngitsunik tunngavilinnik pasilliutinillu
sakkortuunik isornartorsiorneqanngillat.

Taamaattumik pisartut tamakkua ataatsimut isigalu-
git siulittaasoq meeqqat atuarfiannut isiginnittariaa-
siulersimasumik qatsussivoq.

- Nunatsinni oqallittoqartillugu ilinniartitsisut meeq-
qallu atuarfiat ajortumik, eqqunngitsumik tunnga-
vissaqanngitsunillu ataatsimut nalilersorneqartar-
nera IMAK-imiit tusakatapparput, Elna Thomsen
Heilmann oqarpoq.

Taassuma tamakkua tamaasa akerlilerlugit ilinniarti-
tsisut illersorpai.

- Oqaatigineqartut akerliannik, ullumikkut atuarfinni
pisortat, tullersortit ilinniartitsisullu ilungersorlutik
atuartuutitik pitsaanerpaamik toqqissisimatinniarlu-
git angusaqartikkusullugillu sullissiniarsarippat,
naak nukissat ikiortigisinnaasallu killeqaraluaqisut,
IMAK-ip siulittaasua naggasiivoq.

IMAK's forkvinde: Jeg accepterer ikke mistænkeliggørelsen af lærerne

Børnetalsmanden har fremsat påstande om og mistænkeliggjort lærerne i at udeblive fra arbejde på grund af beruselse. Det afviser Elna Thomsen Heilmann fuldstændigt. - IMAK er træt af at høre urigtige og grundløse påstande, siger forkvinden.

Naalakkersuisoq for Sundhed og Personer med Handicap, Anna Wangenheim, og Naalakkersuisoq for Børn, Unge og Familier, Mads Pedersen, fremlagde den 2. oktober Naalakkersuisut's forslag til en alkoholpolitik.

Efter fremlæggelsen har forslagene været genstand for debat overalt – blandt andet via sociale medier og pressekanaler. Børnetalsmanden, Stina Sværd, har også deltaget i debatten. Hun udtalte blandt andet følgende til Qanorooq den 8. oktober om de mange medlemmer i IMAK:

- Vores medborgere har problemer med alkohol og møder derfor ikke op på arbejde. Mange børn vokser op i daginstitutioner og skoler, hvor de voksne – som burde være rollemodeller og sikre en tryk udvikling – desværre ofte udviser forsømmelse i vores land, siger Stina Sværd.

IMAK: Hvor er dokumentationen?

IMAK's forkvinde, Elna Thomsen Heilmann, afviser og modsiger børnetalsmandens mistænkeliggørelse, og vil gerne se dokumentation for mistænkeliggørelsen, såfremt Børnetalsmanden eller MIO ligger inde med denne dokumentation. Uden dokumentation er denne form for påstande fuldstændig grundløse, mener IMAK's forkvinde.

- IMAK ønsker at få klarhed over, hvad Børnetalsmandens udsagn: "Lærere udebliver fra arbejde på grund af alkoholpåvirkning" bygger på? – spørger forkvinden og fortsætter:

- De anbefalinger, der indgår i Naalakkersuisut's fremlæggelse, bygger på forskningsbaseret dokumentation. Derfor ønsker vi fra IMAK's side at få klarhed over, om der i dag findes talbaseret og dokumenteret materiale i Grønland, som viser, at lærere udebliver fra arbejde på grund af alkoholpåvirkning, siger Elna Thomsen Heilmann.

IMAK's forkvinde. Foto: IMAK.

Forkvinden: Vi er trætte af at høre urigtige påstande

Lærerne og folkeskolen udgør en værdifuld og central del af børns hverdag. Børn undervises af lærere i mange timer og dage, og det er her, de får redskaber, de kan bruge i fremtiden. Men det er ikke første gang, at folkeskolen udsættes for grundløse, forkerte og hårde beskyldninger, og alt dette taget i betragtning er forkvinden træt af det syn på folkeskolen, der er blevet gældende i dag.

- I IMAK er vi trætte af at høre, at lærere og folkeskolen i den offentlige debat i Grønland ofte vurderes samlet på en negativ, urigtig og ubegrundet måde, siger Elna Thomsen Heilmann.

- I modsætning til alle påstandene arbejder skoleledere, souschefer og lærere i dag engageret og målrettet for at skabe tryghed og gode resultater

for deres elever, selvom ressourcerne og støtten er begrænsede, afslutter IMAK's forkvinde.

Aaqqissuisoqarfik/Redaktion

Elna Heilmann. Akisussaalluni aaqqissuisoq. Ansvarshavende redaktør.

Andreas Wille. Tusagassiortoq. Journalist.

Simon Lennert IMAK-ip allaffeqarfianit. IMAK's sekretariatet.